

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри фінансів та
банківської справи

Протокол № 1 від “28” серпня 2018 р.

Зав. кафедри

_____ Н.О. Слободянюк

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
«ЦЕНТРАЛЬНИЙ БАНК ТА ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА»

(заочна форма навчання)

Кількість кредитів ECTS 4

Розробник: Юнацький М.О.
доцент кафедри фінансів та
банківської справи, к.е.н.

2018 – 2019 навчальний рік

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	вибіркова дисципліна
Семестр (осінній / весняний)	осінній
Кількість кредитів	4
Загальна кількість годин	120
Кількість модулів	2
Лекції, годин	8
Практичні / семінарські, годин	4
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	108
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	0,8
самостійної роботи студента	7,2
Вид контролю	екзамен

2. Програма дисципліни

Ціль формування теоретичних і прикладних знань в галузі монетарної політики та функціонування центрального банку, його ролі і місця в проведенні грошово-кредитної політики, забезпечення стійкості національної валюти, стабільності банківської системи, оптимальної організації платіжної системи і динамічного розвитку економіки в умовах ринкових відносин.

Завдання: вивчення змісту завдань і основних напрямків діяльності центрального банку, його механізмів та інструментів грошово-кредитної політики, за допомогою яких банк регулює пропозицію (масу) і ціну грошей.

Предмет: діяльність центрального банку в галузі регулювання грошового обігу в країні, забезпечення стабільності національної грошової одиниці.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Статус та основні напрямки діяльності центральних банків

Тема 2. Національний банк України

Тема 3. Емісія грошей та регулювання готівкового грошового обігу

Тема 4. Рефінансування банків

Тема 5. Організація та регулювання платіжної системи

Тема 6. Регулювання діяльності банків

Тема 7. Банківський нагляд

Тема 8. Центральний банк – банкір та фінансовий агент уряду

Тема 9. Валютна політика, валютне регулювання і контроль

Тема 10. Грошово-кредитна політика та інструменти її реалізації

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		лекц.	пр./сем.	лаб.	СРС
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи діяльності центрального банку					
Тема 1. Статус та основні напрямки діяльності центральних банків	11	1		-	10
Тема 2. Національний банк України	11	1		-	10
Тема 3. Емісія грошей та регулювання готівкового грошового обігу	12	1	1	-	10
Тема 4. Рефінансування банків	6				6
Разом за змістовим модулем 1	40	3	1	-	36
Змістовий модуль 2. Практичні та організаційні аспекти діяльності центрального банку					
Тема 5. Організація та регулювання платіжної системи	13	2	1	-	10
Тема 6. Регулювання діяльності банків	13	2	1	-	10
Тема 7. Банківський нагляд	7	1	1	-	5
Тема 8. Центральний банк – банкір та фінансовий агент уряду	15			-	15
Тема 9. Валютна політика, валютне регулювання і контроль	15			-	15
Тема 10. Грошово-кредитна політика та інструменти її реалізації	17			-	17
Разом за змістовим модулем 2	80	5	3	-	72
Усього годин	120	8	4	-	108

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
1	Семінар – розгорнута бесіда Тема 1. Статус та основні напрямки діяльності центральних банків	
2	Семінар запитань і відповідь Тема 2. Національний банк України	
3	Семінар – дискусія Тема 3. Емісія грошей та регулювання готівкового грошового обігу	1
4	Семінар з виконанням практичних задач Тема 4. Рефінансування банків	1
5	Семінар з виконанням практичних задач Тема 5. Організація та регулювання платіжної системи	1
6	Семінар з виконанням практичних задач Тема 6. Регулювання діяльності банків	1
7	Семінар з виконанням розрахункових задач Тема 7. Банківський нагляд	
8	Семінар з виконанням розрахункових задач Тема 8. Центральний банк – банкір та фінансовий агент уряду	
9	Семінар з виконанням розрахункових задач Тема 9. Валютна політика, валютне регулювання і контроль	
10	Семінар з виконанням розрахункових задач Тема 10. Грошово-кредитна політика та інструменти її реалізації	
Всього		4

5. Індивідуальні завдання

1. Огляд періодичної і монографічної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.
3. Добір статистичної інформації за результатами діяльності НБУ та складання на її підставі таблиць та графіків.
4. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема семінарських занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи діяльності центрального банку			
Семінар – розгорнута бесіда Тема 1. Статус та основні напрямки діяльності центральних банків	10	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: <ul style="list-style-type: none"> • Призначення і створення інституту центрального банку. • Статус та форми організації центральних банків. • Функції центральних банків. • Операції центральних банків. <p>Джерела [1, 2, 3, 5, 6, 9].</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді. 	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семінар запитань і відповідь Тема 2. Національний банк України	10	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: <ul style="list-style-type: none"> • Національний банк України та його місце в банківській системі України. • Функції Національного банку України. • Принципи Національного банку України. <ol style="list-style-type: none"> 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту. 	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Семінар – дискусія Тема 3. Емісія грошей та регулювання готівкового грошового обігу	10	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: <ul style="list-style-type: none"> • Механізм емісійно-касового регулювання грошової маси. • Організація процесу виробництва банкнот і монет у системі НБУ. • Готівковий обіг та робота з грошовими знаками національної валюти.. <p>Джерело [1, 2, 4, 5, 9].</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді. 	Тестування, проведення дискусії, заслуховування та обговорювання повідомлень
Семінар з виконанням практичних задач Тема 4. Рефінансування банків	6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: <ul style="list-style-type: none"> • Сутність та загальні вимоги Національного банку України до банків у разі здійснення рефінансування. • Рефінансування банків шляхом надання кредитів овернайт. • Порядок проведення тендерів з підтримання ліквідності банків. • Принципи і порядок проведення операцій репо. • Операції Національного банку з депозитними сертифікатами. • Проведення операцій з купівлі (продажу) державних облігацій України. • Рефінансування комерційних банків через надання стабілізаційного кредиту. <p>Джерело [1, 2, 4, 5, 9].</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді. 	Тестування, проведення дискусії, заслуховування та обговорювання повідомлень

Разом змістовий модуль 1	37		
Змістовий модуль 2. Практичні та організаційні аспекти діяльності центрального банку			
Семінар з виконанням практичних задач Тема 5. Організація та регулювання платіжної системи	10	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Загальні вимоги щодо організації та регулювання платіжної системи. • Система електронних міжбанківських платежів (СЕМП) Національного банку України. • Система електронних платежів (СЕП) Національного банку України. • Організація роботи в Системі термінових переказів (СТП). • Характеристика моделей обслуговування консолідованого кореспондентського рахунку в СЕМП. • Національна система масових електронних платежів (НСМЕП). <p>Джерело [1, 2, 4, 5, 6]. 2. Самотестування.</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар з виконанням практичних задач Тема 6. Регулювання діяльності банків	10	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сутність регулювання діяльності банків в Україні. • Створення і державна реєстрація банків. • Порядок надання ліцензій на здійснення банківських операцій. • Економічні нормативи регулювання діяльності банків. • Система гарантування вкладів фізичних осіб в Україні.. <p>Джерело [1, 2, 4, 5, 6]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань.</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар з виконанням розрахункових задач Тема 7. Банківський нагляд	5	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сутність та функції банківського нагляду. • Дистанційний моніторинг в системі банківського нагляду. • Планування та порядок проведення інспекційних перевірок. • Застосування заходів впливу за порушення банками вимог банківського законодавства. <p>Джерело [1, 2, 4, 5, 6]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань.</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар з виконанням розрахункових задач Тема 8. Центральний банк – банкір та фінансовий агент уряду	15	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Нормативно-правове регулювання функцій і повноважень НБУ як фінансового агента уряду. • Обслуговування внутрішнього боргу. • Обслуговування зовнішнього боргу. • Порядок здійснення платежів з погашення та обслуговування державного боргу. <p>Джерело [1, 2, 11]. 2. Самотестування.</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань, перевірка зібраної інформації
Семінар з виконанням розрахункових задач Тема 9. Валютна	15	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Суть і значення валютної політики. 	Тестування, розв'язання практичних завдань

політика, валютне регулювання і контроль		<ul style="list-style-type: none"> • Завдання та повноваження центрального банку у сфері валютного регулювання та валютного контролю. • Валютне курсоутворення. • Діяльність центрального банку з управління золотовалютними резервами. • Економічний зміст і значення платіжного балансу в механізмі валютного регулювання. <p>Джерело [1, 2, 11]. 2. Самотестування.</p>	
Семінар з виконанням розрахункових задач Тема 10. Грошово-кредитна політика та інструменти її реалізації	17	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сутність грошово-кредитної політики. • Адміністративні інструменти грошово-кредитної політики. • Облікова ставка як інструмент грошово-кредитної політики. • Норма обов'язкового резервування як інструмент грошово-кредитної політи- <p>• Операції на відкритому ринку як інструмент грошово-кредитної політики</p> <p>Джерело [1, 2, 6, 11]. 2. Самотестування.</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань, перевірка зібраної інформації
Разом змістовий модуль 2	72		
Разом	108		

7. Результати навчання

1	Професійне володіння комп'ютером та інформаційними технологіями. Здатність використовувати сучасне прикладне професійне програмне забезпечення у фінансово-кредитній та страховій діяльності
2	Культура усного професійного мовлення. Здатність оволодіти нормами мовного етикету та правилами мовленнєвої поведінки співрозмовників під час проведення телефонної розмови, перемовин, дискусій, публічних виступів, що пов'язано з професійною діяльністю фінансиста
3	Гнучкість мислення. Здатність оперативно реагувати на потреби ринку фінансових послуг; здатність змінювати тактику фінансових дій з урахуванням ступеню впливу очікуваного ризику
4	Базові загальні знання. Володіти базовими загальними знаннями з фінансів, банківської справи та страхування, що дозволяє розв'язувати прикладні і наукові завдання в цій області. Знання базових підходів, методологій інших дисциплін і здатність застосовувати їх в контексті фінансово-кредитної та страхової діяльності
5	Глибокі знання та розуміння. Знання сутності і концептуальних основ розвитку форм грошей, схем та структури грошових потоків на мікро- та макрорівнях, структури банківської системи України та діяльності небанківських фінансово-кредитних установ. Здатність впевнено орієнтуватися в теоретичних та практичних проблемах грошово-кредитного характеру, прогнозувати майбутній розвиток грошово-кредитних відносин, володіти професійними знаннями з фінансування бізнесу та підходами до прийняття рішень з фінансування
6	Навички оцінювання. Здатність виконувати професійні обов'язки щодо здійснення оцінки поточної фінансово-економічної діяльності господарюючих суб'єктів, розробляти і надавати сучасні фінансово-кредитні та страхові продукти та послуги. Оцінити інформаційно-аналітичне забезпечення розробки стратегічних, поточних і оперативних прогнозів, планів, бюджетів; здійснювати їх моніторинг, аналізувати і контролювати хід їх виконання. Здатність оцінювати ризики, здійснювати заходи щодо їх зниження, оцінювати ефективність використання фінансових ресурсів для мінімізації фінансових втрат. Оцінювати потребу в фінансових ресурсах та їх вартість. Оцінювати ефективність наявної організаційної структури
7	Математичні навички. Здатність використовувати відповідне програмне забезпечення, математичні моделі та методи для проведення розрахунків щодо ефективності інвестиційної діяльності, пріоритетності кредитних вкладень та вибору оптимального методу визначення їх дохідності. Застосовувати на практиці конкретні методи, засоби та інструменти бюджетування основних напрямів діяльності суб'єктів господарювання та фінансово-кредитних установ. Застосовувати практичні методи планування потреби у власному капіталі та вибирати оптимальні джерела його нарощування
8	Розв'язання проблем. Здатність швидко та ефективно розв'язувати широке коло проблеми, які виникають під час професійної діяльності, шляхом практичного використання комунікаційних навичок, спеціалізованих знань та сучасних технологій

9	Ерудиція. Здатність ефективно та доцільно застосувати широке коло знань з економіки, менеджменту, гуманітарних дисциплін в контексті фінансово-кредитної та страхової діяльності. Ця здатність повинна ґрунтуватися на засвоєнні широкого кола теорій та тем програмних областей програми
---	--

8. Розподіл балів, які отримують студенти впродовж семестру

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест (екзамен)	Сума в балах
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання	50	100
15	20	15		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

9. Методичне забезпечення

Електронний конспект лекцій, методичні вказівки з вивчення дисципліни, комплекти індивідуальних завдань, навчальна та наукова література, нормативні документи.

10. Рекомендована література

Основна

1. Юнацький М.О. / ЦЕНТРАЛЬНИЙ БАНК ТА ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА: Опорний конспект лекцій. ДонНУЕТ ім. М. Туган-Барановського, 2018. - 305 с.
2. Кузнецова С.А., Болгар Т.М., Пестовська З.С. Банківська система [навч. посіб.І — К.: Центр учбової літератури, 2014. - 400 с.
3. Супрун, А. А. Страховий менеджмент : навчальний посібник / А. А. Супрун, Н. В. Супрун. - Львів : Магнолія-2006, 2011. - 301 с.
4. Прасолова С.П. Банківські операції: [навч. посіб. та практ.] / С.П. Прасолова, О.С. Вовченко- К.: «Центр учбової літератури», 2013. - 568 с.
5. Банківська система : підручник / [М.І. Крупка, Є.М. Андрущак, Н.Г. Пайтра та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки. - Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. - 556 с.
6. Баглай С.В. Банківські операції: [навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисци- пліни] / Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. - Суми: ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2012.- 142 с.
7. Дзюблюк О.В., Адамик Б.П. та ін. Банківська система України: становлення і 7 розвиток в умовах глобалізації економічних процесів [монографія]. Тернопіль: Вектор, 2012. — 355 с.
8. Банківська система України: [монографія] / В.В. Коваленко, О.Г. Коренева, К.Ф. Черкашина, О.В. Крухмаль. - Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. - 187 с.
9. Мещеряков А.А. Організація діяльності комерційного банку / А.А. Мещеряков. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 608 с.
10. Мороз А.М. Банківські операції: [підручник] / За ред. А.М. Мороза. - К.: ІТ КНЕУ, 2008. - 608 с.
11. Дзюблюк О.В. Банківські операції: [підручник] / За ред. О.В. Дзюблюка. 11 - Тернопіль: ТНЕУ, Економічна думка, 2009. - 696 с.

Допоміжна

1. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України № 2121 -III від 7 грудня 2000 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
2. , Про Національний банк України [Електронний ресурс]: Закон України № ~ 679-XIV від 20.05.1999 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
3. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України №436- IV від 16.01.2003 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
4. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті [Електронний " ресурсі: Закон України - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
5. Про цінні папери та фондовий ринок [Електронний ресурс]: Закон України від 23.02.2006 р. №3480-IV. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
6. Про фонд гарантування вкладів фізичних осіб [Електронний ресурс]: Закон

- України №2740-111 від 20.09.2001 р. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>. Про платіжні системи та переказ грошей в Україні [Електронний ресурс]:
7. Закон України від 10.01.2002 р. № 2921-III. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
 8. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України №435- IV ‘ від 16.01.2003 р. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
 9. Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №315 від 02.06.2009 р. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
 10. Юнацький М.О. Бухгалтерський контроль: проблеми організації та звітність / М.О. Юнацький // Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського. – 2016. – Вип.10. – С. 124-136
 11. Юнацький М.О. Концептуальна основа формування облікової політики підприємства для цілей бухгалтерського обліку / М.О. Юнацький // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2016. – Вип. 6/2016. – С. 159-163
 12. Юнацький М.О. Використання дискримінантного аналізу для оцінки ймовірності банкрутства підприємства (на прикладі ПАТ «ЦГЗК») / М.О. Юнацький // Східна Європа: економіка, бізнес та управління : [Електронний ресурс].– 2018. – Вип. 3 (14). – Режим доступу: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/index.php/13-2018-ukr>
 13. Юнацький М.О. Аналіз фінансового стану підприємства роздрібною торгівлі ») / М.О. Юнацький // Інфраструктура ринку : [Електронний ресурс].– 2018. – Вип. 18. – Режим доступу: <http://www.market-infr.od.ua/uk/16-2018>
 14. Юнацький М.О. Огляд сучасних методів прогнозування фінансового стану підприємства / М.О. Юнацький // Ефективна економіка : [Електронний ресурс]. – 2018. – Вип. 4. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6232>
 15. Юнацький М.О. Огляд фінансових і не фінансових чинників впливу діяльності ТНК на економіку / М.О. Юнацький // Економіка та суспільство : [Електронний ресурс]. – 2018. – Вип. 15. – Режим доступу: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal-14>
 16. Юнацький М.О. Облікова політика казначейства щодо виконання бюджету / М.О. Юнацький // Глобальні та національні проблеми економіки : [Електронний ресурс]. – 2018. – Вип. 23. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/issue-22-2018>

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державної казначейської служби України / Державна казначейська служба України. – Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>
2. Податковий Кодекс України : Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Бюджетний Кодекс України : Кодекс від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Офіційний сайт Державної служби статистики / Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України / Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри

_____ Н.О. Слободянюк

КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН З ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва змістового модулю	Кількість годин за видами занять та період вивчення дисципліни						Дата поточного контролю
		Лекції		Практичні		Самостійна робота		
		год.	дата	год.	дата	год.	дата	
1	Змістовий модуль 1. Теоретичні основи діяльності центрального банку	3	Жовтень 2018 року	1	Жовтень 2018 року	36	Листопад 2018 року	01.11.2018 р.
2	Змістовий модуль 2. Практичні та організаційні аспекти діяльності центрального банку	5		3		72		
3	Індивідуальне завдання							01.12.2018 р.